

Make it in the Netherlands!
Rapportage 2014 en 2015

Make it in the Netherlands!, hierna MiitN, is een gezamenlijk actieplan om internationale studenten aan Nederland te binden. In dit kader worden activiteiten uitgevoerd door of in samenwerking met o.a. universiteiten, hogescholen, gemeenten, studentenorganisaties en bedrijven. EP-Nuffic, de organisatie voor internationalisering in onderwijs, voert het secretariaat MiitN.

1. Make it in the Netherlands! - De stand van zaken

Samenwerking

Het eerste jaar van MiitN stond in het teken van het opstarten van samenwerking rond binding bij hogeronderwijsinstellingen, bedrijven en overheden en het aanjagen van activiteiten. Het verkennen van de ambities van het bedrijfsleven op het terrein van internationalisering vormde een belangrijk onderdeel van het programma. Bestaande en nieuwe netwerken werden bij MiitN betrokken. Het career netwerk speelde een belangrijke rol in de activiteiten van de actielijn Van studie naar carrière. Maar ook de mobiliteitsnetwerken studie en arbeid, en de regiegroep Rode Loper¹ bleken van grote waarde. Voortgekomen uit het voormalige Rode Loper programma, signaleert de regiegroep al jaren mobiliteitsobstakels in regelgeving en levert vanuit die expertise een belangrijke bijdrage aan het stroomlijnen en uit de weg nemen van administratieve rompslomp voor internationale studenten. Dankzij MiitN kregen deze bestaande activiteiten een extra impuls.

Nieuw in MiitN was het regionetwerk waarin bedrijven, hoger onderwijsinstellingen en gemeenten met elkaar in gesprek raakten over hun ambities op het terrein van binding. Het Erasmus Student Network (ESN), de Landelijke Studentenvakbond (LSVb) en EP-Nuffic richtten een buddy-netwerk op dat jaarlijks bij elkaar komt om expertise te delen en ontwikkelingen te bespreken. In de brede klankbordgroep MiitN², becommentarieerden o.a. alumni, werkgevers en medewerkers van career centres en alumni offices de ontwikkelingen in MiitN en gaven belangrijke input vanuit de praktijk van binding aan de MiitN coördinatoren. De stuurgroep MiitN, waarin alle stakeholders³ van MiitN vertegenwoordigd waren, bepaalde de koers van binding.

Al deze netwerken en samenwerkingsverbanden leverden een bijdrage aan de totstandkoming en de resultaten van het MiitN-programma; niet alleen dankzij de bundeling van ervaring en expertise, maar ook dankzij het enthousiasme van de betrokkenen.

Het secretariaat MiitN coördineerde de actielijnen zoals die in het programma waren vastgelegd. Deze rol stelde EP-Nuffic tevens in staat om expertise en ervaring op het terrein van internationalisering te delen met de stakeholders in het programma.

Resultaten

In het tweede jaar kwam het er op aan deze samenwerking te versterken, uit te breiden en concrete resultaten te leveren. Prestatieafspraken waren daarbij niet aan de orde. Het secretariaat MiitN streefde er naar om alle activiteiten van het actieplan uit te voeren en daarnaast ruimte te bieden aan partners om ook 'niet geplande' activiteiten op het terrein van binding te ontwikkelen onder de vlag van MiitN, en ze daarbij zoveel mogelijk te ondersteunen.

Op basis van de vijf actielijnen werden in totaal 25 projecten en activiteiten uitgevoerd. Daarmee is een structuur voor binding ontstaan die de kansen vergroot om voor, tijdens en na hun studie meer internationale studenten duurzaam aan Nederland en aan de Nederlandse kenniseconomie te binden.

¹ Regiegroep Rode Loper: Ministeries van V&J, OCW, EZ, SZW, VH, VSNU, Kences, DUO, Studielink, Studiekeuze123, VNO/NCW-MKB Nederland en EP-Nuffic.

² Klankbordgroep MiitN: alumni officers, career officers, medewerkers van internationale offices, werkgevers, Nederlandse en internationale studenten, docenten en internationale alumni.

³ Stuurgroep MiitN: VSNU, VH, VNO-NCW/MKB-Nederland, FNV, LSVb, ISO, ministeries van OCW, SZW en EZ en EP-Nuffic.

Mindset op binding

In hun gezamenlijke Visie Internationaal presenteerden de Vereniging Hogescholen en de Vereniging van Universiteiten⁴ het versterken van de bijdrage van internationale studenten en staf aan de Nederlandse kenniseconomie als één van hun vier ambities.

“Talentvolle afgestudeerden moeten meer plek vinden op de Nederlandse arbeidsmarkt (“Make it in the Netherlands”). Het snel uitdijende alumninetwerk in het buitenland moet een belangrijke ambassadeursfunctie krijgen, zowel voor de handelsrelaties van het Nederlandse bedrijfsleven en haar zakenpartners als voor de Nederlandse internationale betrekkingen.”

Doel van MiiTN is om internationaal talent uit te dagen om na de studie een carrière in Nederland te beginnen, om een aantal jaar in Nederland te komen werken en om ook daarna een duurzame band met Nederland te houden.

Strategische werving en binding van talentvolle studenten versterkt de internationale kenniseconomie van Nederland, verhoogt de kwaliteit van het onderwijs en het studiesucces van zowel Nederlandse als internationale studenten en verbetert de studieveraring van internationale studenten. Binding verhoogt ook de match met de Nederlandse arbeidsmarkt, met name in de topsectoren.

In haar visiebrief ‘Internationale dimensie van ho en mbo: De wereld in’⁵, benadrukt de minister van OCW, mede namens de ministers van Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking en van Economische Zaken, het belang van een voortvarende uitrol van het actieplan Make it in the Netherlands!, met aandacht voor strategische werving en binding.

De SER publiceerde in opdracht van het ministerie van SZW het Advies Arbeidsmigratie⁶ en bracht in beeld wat er voor Nederland speelt op de terreinen van:

- arbeidsmigratie binnen de EU (vrij verkeer van werknemers)
- migratie van kenniswerkers van buiten de EU
- arbeidsmigratie in de toekomst.

In haar kabinetsreactie op dit SER-advies verwees het ministerie van OCW in 2015 naar ontwikkelingen die ook in MiiTN al een belangrijke rol spelen. Zo wordt belang gehecht aan het verbeteren van de Nederlandse taalvaardigheid en kondigde het kabinet aan een voorstel te doen om de regeling hoger opgeleiden en de regeling zoekjaar volledig te fuseren. Ook gaf het kabinet aan belang te hechten aan een hoge klantgerichtheid (ook in vreemde talen⁷) omdat die in belangrijke mate bijdraagt aan het zich welkom voelen van de kennismigrant en aan het imago van gastvrijheid van Nederland in het buitenland.

Internationalisering en arbeidsmarkt

De aansluiting bij de arbeidsmarkt, en met name bij de topsectoren, is een belangrijk aandachtspunt in MiiTN. Onder aanvoering van Hightech en Logistiek werken de topsectoren aan het onderdeel internationalisering van de gemeenschappelijke Human Capital agenda die in 2016 wordt gelanceerd in de vervolgfase van het Techniekpact. MiiTN is betrokken bij de totstandkoming ervan.

De arbeidsmarkt is niet meer los te denken van internationalisering. Toch zien nog niet alle bedrijven de kansen die het werken met internationals biedt aan het eigen bedrijf en aan de Nederlandse kenniseconomie. Bureau Blauwberg uit Leiden schreef hierover een analyse die later in deze rapportage terugkomt. De boodschap aan met name het mkb is: internationals zijn een gouden kans voor Nederland. Door de ervaring die ze meenemen, de kennis over Nederland die ze opdoen en hun internationale netwerken zijn ze van kapitaal belang voor onze arbeidsmarkt en maatschappij.

⁴ Visie Internationaal: www.vsnunl.nl/files/documenten/Domeinen/Internationaal/Notitie%20Visie%20Internationaal%20definitief.pdf

⁵ De wereld in. www.rijksoverheid.nl/documenten-en-publicaties/kamerstukken/2014/07/15/kamerbrief-over-internationale-dimensie-van-hoger-onderwijs-en-middelbaar-beroepsonderwijs.html

⁶ Advies Arbeidsmigratie en Kabinetsreactie www.ser.nl/nl/publicaties/adviezen/2010-2019/2014/arbeidsmigratie.aspx

⁷ Zie ook actielijn 4: Van Rompslomp naar Rode Loper, actie Tweetalig maken van voorlichting en administratieve procedures.

Binding in 2016

Er is dus nog werk aan de winkel. De aansluiting tussen hoger onderwijs en bedrijven kan beter. Mobiliteitsobstakels wegnemen of versoepelen, zoals bijvoorbeeld de hoge leges voor het erkend referentschap die een belemmering vormen voor zowel werkgevers als internationals, kan daaraan bijdragen. Daarnaast is het belang van alumni benadrukt; niet alleen voor de kenniseconomie maar ook voor wereldwijde verbinding in een geglobaliseerde wereld. En er is behoefte aan meer kennis en gegevens over de blijfkans van internationals.

Zo zijn er volop redenen om het gedachtegoed van MiitN in 2016 een vervolg te geven. MiitN wordt, gestoken in een nieuw jasje, voor een belangrijk deel voortgezet in het Holland Alumni programma. De versoepeling van regelgeving voor binding staat in 2016 hoog op de agenda en ook de publicatie van een vervolganalyse naar de stayrate van internationale studenten staat gepland.

De doelen en verworvenheden van MiitN worden gekoesterd en verder ontwikkeld; volop ambitie voor binding in 2016!

Streven van MiitN

1. Alle internationale studenten voelen zich welkom in Nederland en weten dat ze hier hun carrière kunnen starten.
2. Zoveel mogelijk internationale studenten kiezen ervoor om na hun afstuderen in Nederland te werken, vooral in Topsectoren en sectoren met een goed arbeidsmarktperspectief. Daarom gaan we strategisch werven voor, tijdens en na de studie om binding te versterken.
3. Alle internationale studenten houden na afloop van hun studieverblijf een band met Nederland, ook als ze naar het buitenland vertrekken.

2. Resultaten van MiitN

Dit hoofdstuk toont een overzicht van de belangrijkste resultaten die in de afgelopen twee jaar zijn behaald. Voor een volledig overzicht en beschrijving van alle activiteiten zie bijlage I.

Actielijn 1: Alles begint bij taal

Een vroege kennismaking met de Nederlandse taal kan helpen om sneller de weg te vinden in de Nederlandse maatschappij en op de Nederlandse arbeidsmarkt. Daarom ontwikkelde MiitN de app HoiHolland!. Via deze zogenaamde serious game maken internationale studenten op een laagdrempelige manier kennis met de Nederlandse taal en cultuur. Zo kunnen internationale studenten zich vast voorbereiden op hun studieverblijf in Nederland of aan het begin van hun studie kennis opdoen van het Nederlands. De trailer en de downloadlinks zijn te vinden op <http://www.studyinholland.nl/hoiholland>.

Met HoiHolland! oefenen spelers eenvoudige dialogen in realistische situaties. Van een ov-chipkaart kopen op Schiphol, tot de weg vragen of simpelweg een kopje koffie bestellen; internationale studenten leren het allemaal via de app. Ook is er aandacht voor typisch Nederlandse zaken, zoals oude fietsen in de binnensteden en bitterballen bij de borrel. Het aantal downloads bedroeg op 1 januari 2016 15.000.

Voorzitter van de directie van EP-Nuffic, Freddy Weima:

“Hoi Holland! is een unieke app, die studenten nog voordat ze naar Nederland komen in contact brengt met onze taal en cultuur. Als studenten de Nederlandse taal spreken, al is het maar een beetje, voelen ze zich sneller thuis, hechten ze zich meer aan ons land, raken ze sneller in contact met de Nederlanders en vinden ze na hun studie makkelijker een baan.”

Voor vervolgcursussen Nederlands verwijst een overzicht van Nederlandse taallessen⁸ naar allerlei mogelijkheden. Zo zijn niet alleen de Nederlandse taallessen op verschillende niveaus gerangschikt naar Nederlandse stad, maar zijn ook de mogelijkheden via de lokale Nuffic Neso offices⁹ in kaart gebracht.

Gratis online Nederlands - Introduction to Dutch MOOC

Het Talencentrum van de Rijksuniversiteit Groningen ontwikkelde de MOOC Introduction to Dutch. Deze cursus is bedoeld voor toekomstige studenten en medewerkers van de universiteit, voor buitenlandse professionals die in Nederland willen werken en wonen en voor buitenlanders die geïnteresseerd zijn in de Nederlandse taal. Naast kennismaking met de Nederlandse taal is de cursus een kennismaking met de stad Groningen, de Rijksuniversiteit Groningen en de regio. Zie <https://youtu.be/FRfUe-ky0Mo>.

Actielijn 2: Van studie naar carrière

Internationale studenten vinden het soms lastig om een baan te vinden. Ook zijn ze tijdens hun verblijf in Nederland meer gericht op hun studie dan op de carrière daarna. Om de overgang naar de arbeidsmarkt na de studie makkelijker te maken is het van belang dat de internationale student tijdig over de juiste informatie beschikt. Daarom ontsluit

“We beginnen te leren wat de relevantie en de toegevoegde waarde is van internationaal talent voor de Nederlandse arbeidsmarkt”
Doekle Terpstra, lid van het comité van aanbeveling van het programma en aanjager van het Techniekpact

de career portal (www.careerinholland.nl) informatie over kansen op de Nederlandse arbeidsmarkt per regio en sector alsmede over de beroepen in Nederland waar de meeste vraag naar bestaat. Zie <https://www.hollandalumni.nl/career/work-in-holland>.

⁸ <https://www.studyinholland.nl/practical-matters/learn-dutch>

⁹ Lokale Nuffic Neso offices in Brazilië, China, India, Indonesië, Mexico, Korea, Rusland, Thailand en Vietnam.

“In de globaliserende wereld wordt het aantrekken én binden van internationaal talent voor de Nederlandse economie en arbeidsmarkt steeds belangrijker”, zegt Michaël van Straalen, voorzitter van MKB-Nederland. “Dit betekent dat we het vestigingsklimaat voor talent om zich in Nederland te vestigen zo aantrekkelijk mogelijk dienen te maken. Tijdens de studie is dat belangrijk, maar ook daarna, om ervoor te zorgen dat internationaal talent hier blijft werken.”

De career portal biedt heldere informatie over wet- en regelgeving ten aanzien van het starten van een carrière in Nederland. Ook vindt de internationale student of alumnus hier een overzicht van carrière events in Nederland en verschillende vacaturebronnen via <https://www.hollandalumni.nl/career/job-hunting-in-holland>.

Emine Yetiser – Law - Program Officer at IDH Sustainable Trade Initiative – Holland Career Ambassador:
Having a healthy work-personal life balance and being able to work part time are the two things what I like most about the Dutch work mentality.

Ambassadeurs voor Nederland

“Internationaal talent is niet alleen van levensbelang voor de Nederlandse kenniseconomie”, stelt Freddy Weima, directeur van EP-Nuffic. “We zien al jaren dat buitenlandse studenten een goed effect hebben op de onderwijskwaliteit in Nederland. Als ze hier blijven om te werken, zal dat effect zich nog verder versterken. En als ze na hun studie toch vertrekken, zijn het ware ambassadeurs voor ons land.”

In totaal zijn 27 Holland Career Ambassadors getraind om internationale studenten en alumni te ondersteunen bij het starten van hun carrière in Nederland of bij een Nederlandse organisatie in het buitenland.

Zie https://www.hollandalumni.nl/getting-involved/holland_ambassador_programme/career_ambassadors/

Silvana L. Della Penna - Medical Sciences - International Business Development Manager at Medicom Medical Publishers – Holland Career Ambassador:
My career advice to you is networking. One of the main channels for a good position is by people you know. Never stop networking! You never know how things will turn out.

Het nl4talents evenement trok in 2014 en in 2015 honderden internationale studenten. Tijdens de vierde editie van nl4talents in 2015 – ‘Stay in touch with the Dutch’ – organiseerde EP-Nuffic workshops en case studies voor talentvolle internationale studenten om hen te laten kennismaken met het Nederlandse bedrijfsleven en de Nederlandse bedrijfscultuur en om hen de juiste kennis en vaardigheden bij te brengen om een carrière te starten. Een aantal Holland Career Ambassadors nam deel aan speeddate sessions met deelnemers om hun ervaringen met het werken in Nederland met de internationals te delen. Tijdens dit evenement werden deelnemers geïnformeerd over verschillende EP-Nuffic diensten, zoals het Holland Alumni network, <https://www.hollandalumni.nl/about-holland-alumni-network> Study in Holland, <https://www.studyinholland.nl> Career in Holland, <https://www.hollandalumni.nl/career> en Beurzen, <https://www.epnuffic.nl/hoger-onderwijs/beurzen-en-subsidies>.

In verschillende landen met een Neso-kantoor¹⁰ vonden career events plaats waarbij alumni in contact kwamen met het Nederlandse bedrijfsleven ter plaatse.

Samuel J. Ekpo - Educational Studies (Theology) - Flexible Worker at The British School in The Netherlands – Holland Career Ambassador:
I like the flexible working mentality and the holiday pay packages. The Dutch have a reputation for being blunt and direct to the point of rudeness. But there is such a thing as Dutch etiquette. Shaking hands is a Dutch appeal and one of those norms and values all foreigners have to adopt in order to be truly integrated. The Dutch shake hands all the time. When you come back from holiday, you shake hands with your office colleagues.

¹⁰ Netherlands Education Support Office, lokale vestigingen in Brazilië, China, India, Indonesië, Mexico, Rusland, Thailand, Vietnam en Zuid-Korea. Zie ook <https://www.epnuffic.nl/over-ep-nuffic/nuffic-neso-kantoren>.

Het internationaal onderzoek van SVR Expert Council of German Foundations on Integration and Migration (SVR)¹¹ bracht de ondersteuning (services) aan internationale studenten bij de overgang van studie naar werk in vier landen in kaart: Canada, Duitsland, Zweden en Nederland. Het onderzoek werd mede uitgezet onder career offices en international offices van de Nederlandse hogeronderwijsinstellingen. De resultaten van dit onderzoek zijn gepresenteerd in het voorjaar van 2015 en te vinden op www.hollandalumni.nl/news/SVRResearchUnit_2015_TrainandRetain_final.pdf

Enkele belangrijke conclusies uit dit onderzoek luiden:

- De toetreding tot de Nederlandse arbeidsmarkt voor internationale studenten is in meer dan 50% van de gevallen een strategisch doel van Nederlandse hogeronderwijsinstellingen;
- Meer dan 80% van de Nederlandse hogeronderwijsinstellingen voert career services uit voor internationale studenten;
- Nederlandse hogeronderwijsinstellingen voeren, in tegenstelling tot hun Europese collega's, strategisch alumni beleid;
- In verhouding tot andere landen is het aantal stafmedewerkers dat voor deze diensten wordt ingezet in Nederland het laagst!

Tenslotte is tevens Engelstalige informatie over het starten van een onderneming te vinden op de career portal.

www.hollandalumni.nl/career/entrepreneurship/advice-on-how-to-start-your-business.

Ruth Xia - Structural Engineering - Senior Structural Engineer at SBM Offshore – Holland Career Ambassador:
In the year 2016, there was no search-year visa. After obtaining an MSc from TU Delft, a Dutch acquaintance kindly helped me to change my remaining study visa to a travelling visa. So I could get a taste of the world, before choosing a hope-to-be life-time-long career. Struggling with the lengthy procedure together, we found it hard to part. As my English was better than his Chinese, we decided the best was to start my career in his motherland. That is how it started and continued till this very day.

Kennisinstellingen zijn strategische partners van bedrijven - Louise van Weerden, lector SME's in International Business.

Tijdens career events zoals bijvoorbeeld ITEA in Amsterdam waarin o.a. de Universiteit van Amsterdam, de Hogeschool van Amsterdam en de gemeente Amsterdam met elkaar samenwerken, worden internationale studenten en bedrijven met elkaar in contact gebracht en ontstaan waardevolle professionele netwerken. zie ook www.iamsterdam.com/en/local/study/itea.

Actielijn 3: Breaking the bubble

Om een duurzame band met Nederland op te bouwen is het nodig dat internationale studenten meer in contact komen met Nederlanders en uit hun internationale bubble breken. Andersom vraagt dit van Nederlandse studenten ook een meer internationale houding. Daarom richtte MiiTN specifiek de aandacht op de versterking van buddyprogramma's. Dit zijn programma's waarin een internationale student wordt gekoppeld aan een Nederlandse student of een ouderejaars internationale student die wegwijs is in Nederland.

Internationals laten wortelen in Nederland en in het bedrijf ging niet vanzelf. Maar na jarenlange ervaring kan het bedrijf buigen op een succesvol beleid dat oog heeft voor zowel de 'harde' als de 'zachte' kanten van binding. Zoals bijvoorbeeld het regelen van visa, van geschikte woonruimte en goede scholen voor kinderen van internationals – Angelique Philippsen van Foodbedrijf Keygene

Buddy's kunnen een grote rol spelen bij de sociale integratie in het Nederlandse studentenleven en de universitaire gemeenschap. Onder de vlag van MiiTN organiseerden drie hogeronderwijsinstellingen in samenwerking met de LSVb, ESN, TU/E, UM en EP-Nuffic drie landelijke buddydagen:

¹¹ MiiTN participeert in een internationaal onderzoek van de Expert Council of German Foundations on Integration and Migration (SVR): Het betreft een internationaal vergelijkend onderzoek naar career services voor internationale studenten aan hoger onderwijsinstellingen in Nederland, Canada, Duitsland en Zweden.

- Technische Universiteit Eindhoven organiseerde in 2014 een voorbereidende Buddy Coordinator Day op 17 maart 2014. De input van deze bijeenkomst werd benut voor volgende buddydagen.
- Maastricht University organiseerde eveneens in 2014 de Annual Buddy Day met als thema's: How can we recruit more Dutch buddies? en What are the incentives to become a buddy? Kijk voor een impressie van deze dag naar www.epnuffic.nl/hoger-onderwijs/internationale-ervaring/make-it-in-the-netherlands/.
- Hogeschool Windesheim organiseerde de Annual Buddy Day in 2015 met als thema The daily life of a buddy. Kijk voor een impressie van deze dag naar www.epnuffic.nl/nieuws/ep-nuffic-news/tweede-buddydag-wat-mag-je-verwachten.

De buddydagen onderstreepten met name de diversiteit en de positieve effecten van de verschillende buddy-programma's; internationale studenten met een buddy raken eerder thuis in Nederland en op de instelling doordat er al snel sociale netwerken ontstaan. Tijdens alle buddydagen kwam aan de orde dat het buddy-zijn ook voor Nederlandse studenten veel oplevert; een eerste internationaal netwerk, het leren van een vreemde taal en een eerste stap naar interculturele competenties én een prikkel om zelf eens naar het buitenland te gaan.

Het Holland Alumni netwerk (HAN) bleef in 2015 gestaag groeien en telt inmiddels 56.000 alumni - tegen 47.000 in 2014. Een MiitN-actie die hier aan heeft bijgedragen is de uitreiking van een pre-alumni welcome gift die EP-Nuffic tijdens de jaarlijkse introductieweken uitreikte aan internationale studenten (via International Offices en Internationale studentenverenigingen).

Het is belangrijk om je als bedrijf open te stellen voor internationals; toon oprechte nieuwsgierigheid, ga mee sporten, samen eten of naar theater en help om netwerken (sociaal en professioneel) tot stand te brengen - Angelique Philipsen van Foodbedrijf Keygene.

Alumni quotes

'I liked the sense of organisation and structure in both the people I met and the places I visited, quite different from my home country' - Christina Tarasidou, Greece.

'Working together with Dutch people is nog a problem, but establishing a good friendship with them is not a trivial process. Engaging in sport and cultural activities can increase your chances of getting a good bond with the Dutch, as well as other international people' - David Fernandez, Cuba.

'My first step towards integration was to organise a seminar where I presented a research paper. Despite the fact that it was my first important presentation in a foreign country, I received positive feedback from the panel. So just try things!'. Dmitry Zaytsev, Russia.

Actielijn 4: Van rompslomp naar Rode Loper

Praktische zaken en administratieve procedures vormen vaak nog een barrière voor internationale studenten voor bijvoorbeeld het bemachtigen van een stage. Studenten en onderwijsinstellingen kunnen met hun administratieve problemen terecht bij het Mobstacles meldpunt dat cases verzamelt ten behoeve van de agendering van obstakels op het terrein van wet- en regelgeving die een rol spelen bij binding.

Employer Toolkit

Naast het informeren van studenten is het van groot belang om ook de werkgevers goed te informeren over regelgeving met betrekking tot het (al dan niet tijdelijk) in dienst nemen van internationale stagiairs en werknemers. EP-Nuffic ontwikkelde hiervoor drie factsheets onder de naam Employer Toolkit die ook digitaal beschikbaar zijn, zie www.hollandalumni.nl/career/practicalities/employer-toolkit.

Internationaal talent is dichterbij dan je denkt!
Zie de film, gemaakt door de TU-Delft en de gemeente Rotterdam, met informatie voor werkgevers over het aantrekken van internationale studenten.
<https://www.youtube.com/watch?v=6nvHnyFdLIs>

Zoekjaar afgestudeerde en regeling hoger opgeleiden samengevoegd

Een van de grootste successen van de afgelopen jaren is de aanpassing van het zoekjaar afgestudeerde en de regeling hoogopgeleiden. Gedurende de rapportageperiode is dit gerealiseerd door een consortium bestaande uit de ministeries van OCW, SZW, V&J en EZ. Het doel van het zoekjaar is om internationaal talent de kans te bieden om aan de slag te gaan als kennismigrant of om een eigen onderneming te starten. In de nieuwe regeling komen meer groepen in aanmerking voor het zoekjaar. Niet alleen afgestudeerden in Nederland of van een buitenlandse topuniversiteit, maar ook onderzoekers kunnen van de regeling gebruik maken. Sinds 1 maart 2016 zijn beide regelingen samengevoegd tot één regeling waarin de meest wervende elementen uit het voormalige zoekjaar en de regeling hoger opgeleiden zijn samengevoegd.

De belangrijkste verbeteringen van het nieuwe zoekjaar:

- Het nieuwe zoekjaar kan tot 3 jaar na afstuderen aangevraagd worden;
- Het nieuwe zoekjaar kan – onder voorwaarden – meerdere keren aangevraagd worden (bijvoorbeeld na behalen van de bachelorgraad, erna na behalen van de mastergraad).

Per 1 juli 2016 wordt het voor de groep internationale studenten die hier in Nederland een opleiding volgen mogelijk om relevante stages te lopen (NB: dus nog niet voor de groep die een stage in het kader van de buitenlandse opleiding doen).

Dit geldt uiteraard alleen voor de internationale studenten die afkomstig zijn van buiten de EU/EER. EU/EER studenten hebben immers vrije toegang tot de Nederlandse arbeidsmarkt.

Nieuwe stageregeling voor niet-EU-studenten

Momenteel is het alleen toegestaan om, als internationale student die in Nederland een opleiding volgt en ook degene die een stage in het kader van een buitenlandse opleiding volgt, een verplichte stage te lopen. Een gemiste kans, want juist een stage is een perfecte gelegenheid om kennis te maken met de Nederlandse arbeidsmarkt.

Actielijn 5: Resultaat in de regio

In regionale projectplannen bepalen regionale hogeronderwijsinstellingen, bedrijven en overheden hoe zij met elkaar willen samenwerken om internationaal talent aan te trekken en te behouden voor de regionale arbeidsmarkt. De volgende pilots zijn actief in MiiN: Connect, Binding in het Noorden, Binding in Zuid-Holland en de Brabantse studentenpilot.

Connect

Saxion Hogeschool ontwikkelde, in samenwerking met de TU Twente, met het Connect Traineeship Programma een format waarmee mkb-ondernemers eenvoudig in contact kunnen komen met internationaal talent. Om met name de kleinere mkb-ondernemers tegemoet te komen in het wegnemen van drempels is het Career Incubatorship ontwikkeld, zie voor meer informatie <https://www.saxion.edu/connect/>

Binding in het noorden

De drie noordelijke provincies Groningen, Friesland en Drenthe beogen Noord-Nederland onder de aandacht te brengen van internationale studenten als een aantrekkelijke regio om te blijven werken na afloop van de studie. Andersom wil de pilot internationale studenten als getalenteerde en potentieel toekomstige medewerkers bij regionale bedrijven onder de aandacht te brengen. In dit kader werkt de pilot toe naar een career event voor internationals en bedrijven dat plaatsvindt in het najaar van 2016. Zie voor meer informatie over binding in het Noorden <http://iwcen.nl>

Binding in Zuid-Holland

Binding in Zuid-Holland beoogt, onder leiding van de gemeente Rotterdam, de randvoorwaarden voor binding te versterken door activiteiten uit te voeren parallel aan de actielijnen MiiN, met name op de terreinen van taal, overgang studie naar carrière en integratie. De pilot wil daarmee bereiken dat de regio meer internationals behoudt. De pilot werkt momenteel aan een business case bedrijfsleven: welke internationale studenten en welke expertise heeft de regio het hardst nodig?

Brabantse studentenpilot

Het project onder leiding van Brainport Development in Eindhoven heeft als doel het gezamenlijk aantrekken van circa 70-100 bèta-technische talenten voor TU/Eindhoven, Tilburg University, Fontys en Avans en deze tijdens en na hun studie te volgen om zo hun acties en behoeften te leren kennen. Op basis daarvan wil Brainport de wervings- en bindingsaanpak optimaliseren, opschalen en koppelen aan de werkgevers in Brabant voor een stage, afstuderen en/of baan. Daarbij is het streven erop gericht om via de topsector HTSM een deel van de 250 beurzen die men daarvoor wil realiseren, toegewezen te krijgen voor de studenten. Zie voor meer informatie www.brainportdevelopment.nl/project/brabantse-internationale-studentenpilot.

EP-Nuffic organiseerde drie regiobijeenkomsten (bij RVO in Utrecht, de Regio Foodvalley Wageningen en bij Maastricht University in Maastricht) met als doel de stakeholders in de regio te inspireren door ze met elkaar in contact te brengen over binding, de specifieke aandachtspunten van de betreffende regio te bespreken en ook de uitkomsten van de MiiN-pilots onder de aandacht te brengen.

Analyse van stayrate van internationale studenten

In 2015 bleek uit onderzoek van het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS) naar de stayrate (blijfkans) van internationale studenten die in het studiejaar 2008-2009 zijn afgestudeerd aan een hogeschool of universiteit, dat van alle afgestudeerden met een internationale achtergrond 38% vijf jaar later nog steeds in Nederland woont.

Dit is twee keer hoger dan de levenslange stayrate van 19% waar het Centraal Planbureau (CPB) van uitgaat in de studie 'De economische effecten van internationalisering in het hoger onderwijs' uit 2012. Het resultaat uit het CBS-onderzoek is wel zeer vergelijkbaar met een nieuwe CPB-studie van afgelopen september 2015. Hieruit bleek dat van alle buitenlandse promovendi 38% tot ten minste vijf jaar na promotie in Nederland blijft, en 32% tot ten minste tien jaar.

Van alle 7.350 afgestudeerden uit 2008-2009 met een buitenlandse nationaliteit die ingeschreven stonden bij een Nederlandse gemeente, was 70% op 1 oktober 2009 nog in Nederland. Op 1 oktober 2011 was iets minder dan 50% nog aanwezig, en op 1 oktober 2013 nog 38%. De stayrate van de afgestudeerden uit 2008-2009 komt daarmee op 38%, gemeten op vijf jaar na afstuderen. Van diezelfde 7.350 internationale afgestudeerden had meer dan 70% vijf jaar na afstuderen een betaalde baan. Hierin zijn de zelfstandigen nog niet meegenomen. Met deze arbeidsparticipatiegraad dragen internationale studenten die in Nederland blijven naar rato bij aan de Nederlandse kenniseconomie. Ook hun gemiddelde uurloon is vergelijkbaar met dat van Nederlandse afgestudeerden.

De internationale studenten die zich aan Nederland binden, leveren de Nederlandse schatkist naar schatting zo'n € 950 miljoen op. Als de levenslange stayrate ook nog hoger blijkt te liggen dan de 19% waar het CPB van uitgaat in zijn berekeningen, zullen de financiële opbrengsten navenant toenemen, zie <https://www.epnuffic.nl/documentatie/publicaties/analyse-stayrate-van-internationaal-afgestudeerden-2008-09.pdf>

Welkom, aan het werk!

Bureau Blauwberg stelde in het rapport over de tussenstand van binding, 'Welkom, aan het werk!', geschreven in opdracht van EP-Nuffic, dat internationale studenten die na hun afstuderen in Nederland blijven werken, een gouden kans zijn voor Nederland. Door de ervaring die ze meenemen, de kennis over Nederland die ze opdoen en hun (internationale) netwerken zijn ze van kapitaal belang voor onze arbeidsmarkt en maatschappij.

Maar er is meer inspanning nodig om Nederland echt mee te laten doen in de mondiale kenniseconomie. Gemeenten, bedrijfsleven en hogeronderwijsinstellingen kunnen de dwarsverbanden beter benutten. Het rapport bevat daar een groot aantal concrete aanbevelingen voor. Zo is het met name voor gemeenten van belang meer visie op de international te ontwikkelen: wordt hij/zij beschouwd als gast of als blijver? Bedrijven kunnen meer aandacht hebben voor regionale employer branding in het mkb. Hogeronderwijsinstellingen worden aangemoedigd door te gaan met investeren in alumni beleid en buddysystemen, maar ook om beleid te formuleren over (het belang van het leren van) de Nederlandse taal.

In Welkom, aan het werk! wordt de tussenstand van zowel binding als internationalisering als volgt samengevat:

- Het aantal internationaal mobiele studenten in het Nederlandse hoger onderwijs groeit;
- Het aantal internationale kenniswerkers dat zich (tijdelijk) aan de Nederlandse arbeidsmarkt bindt groeit (stayrate);
- Een verdere internationalisering van het Nederlands bedrijfsleven stimuleert de groei van de Nederlandse (regionale) economie;
- Een verdere internationalisering van het Nederlands hoger onderwijs stimuleert de vorming van Nederlandse studenten tot global citizens.

Het rapport biedt veel onderwerpen, suggesties en inspiratie voor het vervolg van binding. Gesteld wordt dat dit vervolg niet alleen baat zal hebben bij meer samenwerking tussen regionale partijen maar ook bij een brede landelijke sociale en economische agenda. Bureau Blaauwberg doet daarvoor een reeks suggesties, waaronder de volgende:

- Management van kennis over binding en internationalisering: cijfers, economische effecten, good practices, internationale vergelijkingen;
- Ontmoetingsplaats scheppen voor regionale projectleiders, entree verzorgen van regio's bij beleidsdepartementen in Den Haag;
- Meer benutten van de bestaande alumninetworks van in Nederland afgestudeerden voor contacten met bedrijven en voor een rol als change agent in de relatie van Nederland met het donorland;
- Organiseren van het politieke discours over de economische effecten van de internationalisering ook buiten de vestigingsplaatsen van de instellingen voor hoger onderwijs. Ontwikkelen van een visie op de disseminatie van de effecten van internationalisering naar regio's die op dit moment niet of nauwelijks meedoen in de kenniseconomie;
- Ontwikkelen van een concept voor een arbeidsbureau voor internationals, met enerzijds een bestand van voor arbeid beschikbare internationals en anderzijds een vacaturewervingstaak in de bedrijven. Beginnend met een pilot voor landelijke ondersteuning van de nu in de regio's circulerende lijstjes met kandidaten;
- Doorbreken van de bubble en doorbreken van de scheiding tussen de Nederlandse en internationale communities: interculturele community-vorming, doorbreken van gesloten peer groups en stimulering persoonlijke interculturele contacten;
- Ontwerpen van een beleid voor academische stages met de dubbeltaal Engels en Nederlands voor internationals, werving van bedrijven met stagemogelijkheden. Zie <https://www.epnuffic.nl/documentatie/publicaties/welkom-aan-het-werk.pdf>

Seminar MiitN – The next move

Tijdens het seminar MiitN, dat plaatsvond op 28 januari 2016 in Veenendaal, werd stilgestaan bij de ontwikkelingen en opbrengsten van MiitN en bij de internationale student. Hoe ervaart die Nederland en zijn inwoners en wat vinden internationals eigenlijk van MiitN? Klik voor een impressie op de linkjes naar de film en naar het verslag en de presentaties van het seminar.

<https://www.epnuffic.nl/bestanden/documenten/make-it-in-the-netherlands-the-next-move>

3. Het vervolg van MiitN in 2016

MiitN kent een looptijd van drie jaar, van 2014 tot en met 2016. Eind 2015 zijn de vijf actielijnen MiitN, zoals omschreven in het Plan van Aanpak, volbracht en daarmee is een structuur van binding voor, tijdens en na de studie opgeleverd. In 2016 worden de resultaten verder ontwikkeld en gepromoot.

De resultaten van MiitN en de ontwikkelingen die in gang gezet zijn, bijvoorbeeld op het terrein van alumni en mobiliteitsobstakels, en de samenwerking met hogeronderwijsinstellingen, bedrijven en overheden vormen de aanleiding om het gedachtegoed van MiitN verder te versterken. De MiitN-stakeholders rekenen daar ook op; onder de vlag van het landelijk programma zien zij kansen voor binding bij hun eigen achterban in de regio, stad, universiteit of hogeschool en sector.

Een follow-up van de activiteiten die we in MiitN hebben uitgevoerd komt terug in het volgende programma en in de volgende projecten:

- Holland Alumni programma en binding met Nederland
- Rode Loper
- Onderzoek arbeidsmarkt

Holland Alumni programma

Het meerjarig Holland Alumni programma heeft als doelstelling een wereldwijd netwerk van goodwill ambassadeurs te creëren (public diplomacy). Het wil een prestigieus en waardevol netwerk zijn voor buitenlandse studenten en alumni ten bate van deze alumni zelf, het Nederlands hoger onderwijs, de Nederlandse kenniseconomie en de capaciteitsopbouw in de landen waarmee Nederland samenwerkt. Dit kan door netwerkfaciliteiten te bieden, thematische activiteiten te organiseren ten behoeve van kennisdeling en life long learning, en door verbindingen met de arbeidsmarkt te leggen. Op deze manier wordt een blijvende bijdrage geleverd aan – op micro niveau – de ontwikkeling van alumni zelf en de organisaties waarvoor zij werkzaam zijn, en aan - op macroniveau – de versterking van het Nederlandse hoger onderwijs, de Nederlandse arbeidsmarkt en kenniseconomie, en de capaciteitsopbouw in de landen waarmee Nederland samenwerkt.

In 2016 wordt het gedachtegoed en de opvolging van MiiTN in belangrijke mate vanuit het Holland Alumni programma voortgezet. De coördinatie en borging van binding wordt primair vanuit dit programma uitgevoerd.

Rode Loper

Praktische zaken en administratieve procedures vormen vaak nog een barrière voor alumni en internationals om in Nederland een baan te vinden. Hoewel in 2014 en 2015 al veel bereikt is (o.a. nieuwe zoekjaar en stageregeling voor niet-EU studenten) blijft versoepeling van wet- en regelgeving een belangrijk voorwaarde om binding van alumni en internationals (beter) mogelijk te maken (zowel voor de alumni als voor de werkgevers). Het Mobstaclesteam heeft zich in de eerste fase van MiiTN volop ingezet om de mobiliteitsobstakels onder de aandacht van de beleidsmakers te krijgen. In vervolg op deze ontwikkelingen richt het team zich in 2016 onder de titel Rode Loper op o.a. de verdere uitwerking van de verruimde stageregeling (inclusief herziening van de Cospa-overeenkomst t.b.v. stages) en op monitoring van het nieuwe zoekjaar. Het Mobstaclesteam blijft actief betrokken bij de discussie over de hoge leges van het erkend referentschap die voor met name mkb's een onoverkomelijke drempel vormen om internationals aan te nemen. Het kost een mkb namelijk € 5.116,- om (verplicht) geregistreerd te worden als erkend referent. Veel mkb's zien er daarom van af om internationals in dienst te nemen.

Buddyprogramma's vormen ook in 2016 weer een onderdeel van binding. Daarin wordt o.a. aandacht besteed aan het onderwerp Buddy families.

Onderzoek Arbeidsmarkt

Vanaf 2016 wordt de stayrate gemeten op structurele basis. Ook monitoring van de arbeidsmarkt en verfijning van de data over internationale studenten en kenniswerkers staan hoog op de agenda. Hierbij worden gegevens en onderzoek afkomstig van hogeronderwijsinstellingen betrokken, bijvoorbeeld wat betreft

1. de instroom van internationale studenten in het algemeen en
2. meer specifiek de instroom in de bèta-techniek sector.

Daarnaast wordt expertise verzameld en gedeeld over hoe de aansluiting tussen hoger onderwijs en onderzoek verbeterd kan worden. Eén van de gewenste uitkomsten is dat het na 2016 mogelijk moet zijn om ook andere sectoren op maat te bedienen als het gaat om binding van internationale studenten.

Met onderzoek van de arbeidsmarkt breiden we data over alumni en internationale kenniswerkers uit in relatie tot de Nederlandse arbeidsmarkt. Doel hiervan is deze kennis in te zetten voor het doorontwikkelen van diensten en activiteiten voor alumni en internationale studenten in het kader van binding aan de Nederlands arbeidsmarkt en aan Nederland.

Comité van Aanbeveling

Het Comité van Aanbeveling (CvA) van MiiN onderschrijft ook in 2016 het belang van binding o.a. door bindingsactiviteiten via de EP-Nuffic website publiekelijk te ondersteunen. Het CvA wordt uitgenodigd voor evenementen als nl4talents en is op de hoogte van de actuele en toekomstige ontwikkelingen op het terrein van binding. Soms worden leden benaderd om een rol te spelen bij bindingsactiviteiten, zoals bijvoorbeeld tijdens het seminar MiiN op 28 januari 2016 en tijdens het EP-Nuffic jaarcongres op 22 maart 2016.

Regionetwerk

Regio's willen meer alumni binden aan de regionale arbeidsmarkt. Het MiiN-regionetwerk wil aan deze behoefte tegemoet te komen en legt het accent op bevordering van de samenwerking tussen hogeronderwijsinstellingen, bedrijven en gemeenten.

In 2016 worden twee regiodagen georganiseerd, naast een landelijke nl4talentsdag. Per evenement wordt bekeken of een career evenement van toegevoegde waarde kan zijn voor de betreffende bijeenkomst.

Tot slot

In het vervolgprogramma van binding is samenwerking met stakeholders nog altijd van groot belang. Het Holland Alumni programma, de activiteiten van het Mobstacles-team en de regiegroep Rode Loper hebben baat bij een gezamenlijke aanpak. Dat blijft dan ook de kern van het vervolg van MiiN: Vanuit samenwerking resultaten bereiken, de mindset op binding versterken en de aansluiting van internationale studenten op de arbeidsmarkt vergemakkelijken.

Bijlage I bij de rapportage

Make it in the Netherlands!

De stand van zaken

Resultaten per actielijn – Op basis van de planning zoals beschreven in het Plan van Aanpak zijn gedurende de rapportageperiode de volgende activiteiten gestart of gerealiseerd:

Actielijn 1: Alles begint bij taal

Doel: Vergroten van de Nederlandse taalvaardigheid van internationale studenten zodat zij sneller toegang hebben tot de Nederlandse samenleving en arbeidsmarkt. Vergroten van de Engelstalige taalvaardigheid van docenten ter verbetering van de kwaliteit van de international classroom.

Gerealiseerd Ontwikkelen van een online introductie Nederlandse taal

Op 13 mei 2015 werd de app Hoi Holland! officieel gelanceerd. Via deze zogenaamde serious game maken internationale studenten op een laagdrempelige manier kennis met de Nederlandse taal en cultuur. De trailer en de download links zijn te vinden op <http://www.studyinholland.nl/hoiholland>.

De app is gebouwd door het Nederlandse bedrijf IJsfontein en is te downloaden in de app-stores (iOS en Android). Het aantal downloads bedroeg per 1 januari 2016 15.000.

Gerealiseerd Bijeenbrengen van Nederlandse taallessen

Een overzicht van Nederlandse taallessen in is te vinden via www.studyinholland.nl/practical-matters/learn-dutch. Dit overzicht verwijst naar:

- Nederlandse taallessen in het buitenland, te vinden via de lokale Nuffic Neso offices in Brazilië, China, India, Indonesië, Mexico, Korea, Rusland, Thailand en Vietnam.
- Nederlandse taallessen in Nederland op beginners, intermediate en gevorderd niveau zijn te vinden per stad
- zomercursussen via de Taalunie
- andere handige links en apps.

Niet uitgevoerd Het verbeteren van de Engelse taalvaardigheid van docenten, wordt volgens het actieplan door een hogeronderwijsinstelling getrokken. In 2015 was er geen organisatie beschikbaar om dit onderdeel uit te voeren.

Actielijn 2: Van studie naar carrière

Doel: bevorderen en vergemakkelijken van de overgang van studie naar arbeidsmarkt voor internationale studenten, met name in de bèta-technieksector en in de overige topsectoren.

Gerealiseerd Generieke promotie van het Nederlands hoger onderwijs voor zowel studie als carrière en strategisch werven met profileren als uitgangspunt

Een scala aan acties is uitgevoerd in overleg met betrokken partijen (o.a. Study in Holland en Neso-kantoren) en op basis van oriënterende gesprekken met o.a. de topsector high tech, Platform Bèta Techniek, Brainport, Gemeente Amsterdam, Academic Transfer en ministerie van EZ:

Informatie over studie en carrière op Study in Holland www.studyinholland.nl en Career in Holland www.hollandalumni.nl/career (www.careerinholland.nl) is gestroomlijnd en aangevuld:

- Holland Career Ambassador programma, zie voor meer informatie: www.hollandalumni.nl/getting-involved/holland_ambassador_programme/career_ambassadors
- EP-Nuffic voerde in het kader van arbeidsmarktmonitoring het (deel)project Informatie arbeidsmarktperspectief op www.careerinholland.nl uit. Het doel ervan was de (toekomstige) internationale student en alumni te informeren over de arbeidsmarktperspectieven in Nederland, met de nadruk op sectoren waar nu of in de nabije toekomst tekorten (dreigen te) ontstaan. Deze informatie maakt deel uit van de generieke informatie voor internationale studenten en

alumni over het starten van een carrière in Nederland die ontsloten wordt via de carrière portal. Zie onder <https://www.hollandalumni.nl/career/work-in-holland/>

Gerealiseerd Samenbrengen van informatie over carrièremogelijkheden in Nederland op de website www.careerinholland.nl en informeren van studenten over carrièremogelijkheden in de (top)sectoren.

- De informatie die de carrière portal biedt over de kansen op de Nederlandse arbeidsmarkt is uitgebreid. Om internationale studenten naar die plekken te leiden waar zich de tekorten bevinden, biedt de website nu ook informatie over de beroepen in Nederland waar de meeste vraag naar bestaat en worden verschillende kansen per sector en per regio getoond: <https://www.hollandalumni.nl/career/work-in-holland/the-dutch-labour-market>.
- De promotietool "Online career test" is geactualiseerd met nieuwe cijfers en nieuwe informatie over de topsectoren en is geschikt gemaakt voor mobiele apparatuur. Zie <http://starthere.careerinholland.nl>.
- Tijdens de derde editie van n4Talents in 2014 www.hollandalumni.nl/news-events/past-events/n4talents-2014, ging de werving van ambassadors van start in het kader van het Holland Ambassador programma. In 2015 selecteerde EP-Nuffic hieruit de beste kandidaten voor een aantal trainingen waarin zij opgeleid worden tot Study in Holland en/of Holland Career Ambassador.
- In een aantal landen met een Neso-kantoor (China, Indonesië, Rusland, Korea, Mexico, India, Brazilië, Thailand, Vietnam) vond een carrière event plaats waarop alumni in contact kwamen met het Nederlandse bedrijfsleven ter plaatse.

Niet uitgevoerd Bedrijven vermelden op www.grantfinder.nl.

Gerealiseerd Verbeteren van de voorlichting aan studenten en alumni over de mogelijkheden voor het starten van een onderneming

- De eerste Engelstalige informatie over het starten van een onderneming is geplaatst op de carrière portal. www.hollandalumni.nl/career/entrepreneurship/advice-on-how-to-start-your-business.
- Informatie over de vijf centers of entrepreneurship in Nederland is geupdate.
- Via de link www.hollandalumni.nl/career/job-hunting-in-holland/other-resources/job-websites is een uitgebreid overzicht te vinden van job websites voor start-ups.
- EP-Nuffic is betrokken bij het initiatief Startup Delta, zie www.startup.ondernemersplein.nl en geeft informatie over Startup Delta op www.hollandalumni.nl/career/entrepreneurship/the-dutch-startup-scene
- In Pathfinder (zie ook onder actielijn 4) is een module over start-ups opgenomen waarin de Startup-regeling verwerkt is, zie www.hollandalumni.nl/career/regulations. De IND is de informatieaanbieder van het product over de start-up regeling en is verantwoordelijk voor de inhoud van deze content die zij beheren.

Gerealiseerd Het internationaal onderzoek naar de Study to work transition services voor internationale studenten in Canada, Nederland, Duitsland en Zweden werd uitgevoerd door SVR Expert Council of German Foundations on Integration and Migration (SVR)¹ en is te vinden op www.hollandalumni.nl/news/SVRResearchUnit_2015_TrainandRetain_final.pdf

Actielijn 3: Breaking the bubble

Doel: bevorderen van de integratie van internationale studenten in de Nederlandse samenleving.

Gerealiseerd Gezamenlijke inspanning om meer buddy's te werven en organisatie van een jaarlijkse buddydag. Gedurende de rapportageperiode werden twee landelijke buddydagen georganiseerd. De doelgroepen voor deze buddydagen waren coördinatoren van buddy-programma's in het hoger onderwijs en buddy's:

- De TU Eindhoven organiseerde samen met ESN Nederland, de LSVb, Universiteit Maastricht en EP-Nuffic op 17 maart 2014 een voorbereidende Buddy Coordinator Day. Coördinatoren van buddy-programma's kwamen bij elkaar om ervaringen te delen en samen op zoek te gaan naar verbeteringen voor de programma's. De input van deze bijeenkomst werd benut voor volgende buddydagen.

¹ Expert Council of German Foundations on Integration and Migration (SVR): Het betreft een internationaal vergelijkend onderzoek naar carrière services voor internationale studenten aan hogeronderwijsinstellingen in Nederland, Canada, Duitsland en Zweden.

- Maastricht University organiseerde op 30 oktober 2014 in samenwerking met de TU/e, UM, ESN, LSVb en EP-Nuffic de eerste officiële Engelstalige landelijke buddydag in Maastricht. Thema van de bijeenkomst was: 1) How can we recruit more Dutch buddies? en 2) What are the incentives to become a buddy? De uitkomst van de buddydag is verwoord in een take home message en in beeld gebracht via een videofilm. Beide documenten zijn te raadplegen via www.epnuffic.nl/hoger-onderwijs/internationale-ervaring/make-it-in-the-netherlands/
- Hogeschool Windesheim organiseerde op 3 juni 2015 in samenwerking met ESN, LSVb en EP-Nuffic de tweede landelijke buddydag in Zwolle. Thema van de bijeenkomst was: The daily life of a buddy. Daarbij werd gediscussieerd over waar de verantwoordelijkheden van een buddy beginnen en waar ze ophouden in situaties waarbij internationale studenten last hebben van psychische problemen, studieproblemen, problemen op het terrein van huisvesting en problemen die te maken hebben met belemmerende regelgeving. Zie ook www.epnuffic.nl/nieuws/ep-nuffic-news/tweede-buddydag-wat-mag-je-verwachten
- De LSVb deed onderzoek naar de verschillende vormen van buddyprogramma's in Nederland. Het onderzoek is te vinden op de website van de LSVb www.lsvb.nl/actueel/nieuwsbericht/breaking-the-bubble.

Gerealiseerd Line/International Classroom

Tijdens het jaarcongres EP-Nuffic op 22 maart 2016 werd de Nuffic Academy gelanceerd, het voormalige Line. Nuffic Academy voorziet in een trainingsaanbod, online modules en maatwerk voor iedereen die meer wil leren over internationalisering in het onderwijs. De module Lesgeven in een International Classroom maakt hiervan deel uit en is te vinden via www.internationalisering.nl.

Gerealiseerd Prijsvraag binding

Binding is opgenomen als één van de criteria voor het toekennen van de Orange Carpet Award.

Gerealiseerd Uitbreiden van Holland Alumni-netwerk ten behoeve van een blijvende band met Nederland

EP-Nuffic reikte tijdens de jaarlijkse introductieweken een pre-alumni welcome gift (oortjes voor een mobiele telefoon) uit aan internationale studenten (via International Offices en internationale studentenverenigingen). Parallel aan deze actie werd een welcome-advertentie geplaatst op Facebook, gericht op de internationale student in Nederland. De welkomspagina die speciaal als landingspage voor deze advertentie was ingericht, www.hollandalumni.nl/welcome, was in 2014 en 2015 één van de meest bezochte pagina op de Holland Alumni netwerk-website in de maand september. De 'welkomstacties' genereerden veel exposure en leverden relatief veel inschrijvingen op ten opzichte van de jaren wanneer er geen extra acties plaatsvonden. Resultaten: een toename van het aantal internationale studenten dat zich registreert voor het Holland Alumni netwerk ten opzichte van het aantal alumni dat geregistreerd staat. Het totale aantal alumni bedraagt op dit moment 56.000.

Gerealiseerd Studentendiensten geschikt maken voor internationale studenten

ISO en LSVB namen de door EP-Nuffic ontwikkelde Pathfinder in gebruik voor Engelstalige informatieverschaffing aan internationale studenten. Zie toelichting Pathfinder onder actielijn 4.

Niet uitgevoerd Nederlands studentenverenigingsleven richt zich op internationale studenten

ISO en LSVb planden in oktober 2015 een medezeggenschapsdag rondom het thema internationalisering en binding. Wegens gebrek aan belangstelling is deze bijeenkomst geannuleerd. De studentenorganisaties onderzoeken hoe zij medezeggenschappers op een andere manier bij internationalisering en binding kunnen betrekken en zo de belangen van internationale studenten onder de aandacht kunnen brengen.

Actielijn 4: Van Rompslomp naar Rode Loper

Doel: Verbeteren en stroomlijnen van administratieve procedures en voorlichting.

Bijzondere aandacht is er voor het bevorderen van het stagelopen door de internationale student bij Nederlandse bedrijven (deze actie was eerder gerangschikt onder actielijn 2). Stagelopen, evenals een bijbaan tijdens de studie zijn een effectieve manier om aansluiting te vinden op de Nederlandse arbeidsmarkt.

Gerealiseerd

Het Mobstacles-meldpunt functioneert volop en verzamelt cases t.b.v. de agendering en het oplossen van obstakels op het terrein van wet- en regelgeving die een rol spelen bij binding. Deze obstakels agendeert de regiegroep Rode Loper die er naar streeft administratieve procedures te verbeteren. De ketensamenwerking op het terrein van arbeid tussen IND en instellingen is versterkt. Voorts is een IND-klankbordgroep opgericht.

Gerealiseerd Verbeteren administratieve procedures

Deze actie behelst intensief overleg over een uitgebreide lijst van knelpunten; in eerste instantie bedoeld om de lijst volledig te maken, maar ook om vervolgens naar oplossingsrichtingen te zoeken.

De volgende resultaten zijn behaald in de rapportageperiode:

Informatie voor werkgevers

Naast het informeren van studenten is het van groot belang om ook de werkgevers goed te informeren over regelgeving met betrekking tot het (al dan niet tijdelijk) in dienst nemen van internationale stagiairs en werknemers. EP-Nuffic ontwikkelde hiervoor drie factsheets onder de naam Employer Toolkit die ook digitaal beschikbaar zijn via www.hollandalumni.nl/career/practicalities/employer-toolkit.

Het nieuwe zoekjaar

Gedurende de rapportageperiode werkte een consortium bestaande uit de ministeries van OCW, SZW, V&J en EZ aan een aanpassing van het zoekjaar afgestudeerde en de regeling hoogopgeleiden. Sinds 1 maart 2016 zijn beide regelingen samengevoegd tot één regeling waarin de meest wervende elementen uit beide regelingen zijn samengevoegd.

Nieuwe stageregelgeving

Per 1 juli 2016 treedt de nieuwe stageregelgeving in werking. Tot die tijd is het alleen toegestaan om, als internationale student die in Nederland een opleiding volgt maar ook degene die een stage in het kader van een buitenlandse opleiding volgt, een verplichte stage te lopen.

Optimalisering filteringssysteem brief Zorginstituut Nederland

Door datamining is het inmiddels mogelijk de juiste doelgroep uit te filteren.

Gestart Versoepelen inschrijfprocedures Studielink en IND

Studielink onderzocht in het kader van de inschrijfprocedures in goed overleg met de IND of het administratieve verkeer tussen hogeronderwijsinstellingen en de IND met steun van Studielink kan worden vergemakkelijkt. De betrokken partijen – de hogeronderwijsinstellingen, Studielink en de IND – zijn het eens geworden over de doelstelling, de opzet en de uitvoering. De uitvoering van het Project Digitale Verblifsaanvragen Studie (DVS) is gaande. DVS draait voor een belangrijk deel om het vergemakkelijken van de digitale verzending van stukken, behorend bij de aanvraag om te studeren van een non-EU-student, door de hogeronderwijsinstelling naar de IND. De kick-off vond plaats eind september 2015 en het instrument zal in 2016 live gaan.

Gerealiseerd Informatie over studiefinanciering, verblijfsvergunningen en andere administratieve procedures verbeteren

Oplevering en uitbreiding Pathfinder

Verschillende uitvoeringsinstanties leveren via Pathfinder relevante informatie in het Engels over te volgen regels en procedures. Naast het up-to-date houden van de basisapplicatie is gewerkt aan de uitbreiding van Pathfinder met twee nieuwe life events; Working after Graduation en / Internship in the Netherlands. Zestien instellingen hebben de applicatie nu werkend op hun website.

Gestart Tweetalig maken van voorlichting en administratieve procedures

Belangrijke informatie van de rijksoverheid is ook in het Engels beschikbaar op www.government.nl en op de Engelstalige pagina's van DUO <https://www.duo.nl/particulier/international-student/>. Er zijn vooralsnog geen aanvullende stappen genomen.

Gestart Verkenning Mixed housing

Kences heeft met de aangesloten organisaties en anderen onderzocht hoe huisvesting en het wel/niet 'mixin' van doelgroepen een rol kan spelen in de bevordering van de integratie van internationale studenten. Na een eerste schriftelijke inventarisatie onder de Kences deelnemers en partners heeft vervolgens een expertmeeting met een breed scala aan relevante partijen plaatsgevonden op vrijdag 20 november 2015 in Wageningen. Experts tijdens deze meeting, waren Robert Coelen (lector internationalisering Stenden), Marion Janssen (Idealis) en Gijsbert Mul (DUWO). Van de bijeenkomst is een verslag gemaakt door EP-Nuffic en dit is verspreid onder betrokkenen. Tijdens het jaarcongres van Kences op 1 oktober verzorgde DUWO een presentatie over de huisvesting van internationale studenten.

Actielijn 5: Resultaat in de regio

Doel: Binding versterken in de regio door partijen te helpen en te ondersteunen met een specifiek regionale aanpak.

Gerealiseerd Quickscan en ontwikkeling projectplannen in 3 regio's door de Rijksdienst voor ondernemend Nederland (RVO).

RVO selecteerde drie regio's (Zuid-West, Noord, Oost) voor de uitvoering van een pilot binding in het kader van MiiN. Het ministerie van OCW leverde een financiële bijdrage van € 30.000 aan elke geselecteerde pilot. RVO noemde de volgende actiepunten van belang voor de pilots:

- a) inventarisatie van de vraag naar werk en stages;
- b) inventarisatie van het aanbod van studenten;
- c) inventarisatie van de behoefte aan flankerende zaken, bv. huisvesting en taal.

Daarnaast is het belangrijk dat de match tussen arbeidsmarktvraag en studentenaanbod tot stand komt via o.a. stagemarkten, banenmarkten, inzet van nieuwe media en andere fora waar bedrijven en studenten elkaar ontmoeten. In 2014 werden deze drie pilots onderdeel van actielijn 5 van MiiN. Brainport Development voert daarnaast een vierde bindingspilot uit:

Connect

Saxion ontwikkelde in samenwerking met de TU Twente, met het Connect Traineeship Programma een format waarmee mkb-ondernemers eenvoudig in contact kunnen komen met met internationaal talent. Om met name de kleinere mkb-ondernemers tegemoet te komen in het wegnemen van drempels is het Career Incubatorship ontwikkeld. Daarmee worden internationale afgestudeerden voorbereid op werken op de Nederlandse arbeidsmarkt in een leerwerkplek bij een bedrijf waarbij het 'Leren' centraal staat. De uitbreiding van het bestaande traineeship programma met het career Incubatorship programma geeft bedrijven en afgestudeerden meer mogelijkheden om met elkaar samen te werken met als ultiem doel internationaal talent te behouden voor de regio.

In het project zijn de volgende activiteiten uitgevoerd:

Acquisitie van Career Incubatorships, interne en externe communicatie over 'opgehaalde' career incubators en over voortgang van de pilot met de koepels en het regionale bedrijfennetwerk, selectie van kandidaten, matching, career development programma, cursus Nederlands. Zie voor informatie over Connect: <https://www.saxion.edu/connect/>

Binding in het noorden

De drie noordelijke provincies Groningen, Friesland en Drenthe beogen Noord-Nederland onder de aandacht te brengen van internationale studenten als een aantrekkelijke regio om te blijven werken na afloop van de studie. Andersom wil de pilot internationale studenten als getalenteerde en potentieel toekomstige medewerkers bij regionale bedrijven onder de aandacht te brengen. In dit kader werkt de pilot toe naar een career event in het najaar van 2016 voor internationals en bedrijven. Het International Welcome Center North, de gemeente Groningen en de RUG werken gezamenlijk aan de totstandkoming van dit event waaraan ook hogeronderwijsinstellingen, gemeenten en bedrijven uit Drenthe en Friesland zullen meewerken. Zie voor meer informatie over binding in het Noorden <http://iwcn.nl>

Binding in Zuid-Holland

Binding in Zuid-Holland beoogt, onder leiding van de gemeente Rotterdam, de randvoorwaarden voor binding te versterken door activiteiten uit te voeren parallel aan de actielijnen MiiN, met name op het terrein van taal, overgang studie naar carrière en integratie. De pilot wil daarmee bereiken dat de regio meer internationals behoudt in deze regio. De pilot is breed van opzet waaraan verschillende partners deelnemen die ieder een onderdeel van de pilot voor hun rekening nemen; vooral gemeenten, hogescholen en universiteiten in Den Haag, Rotterdam, Delft, het mkb, brancheverenigingen en verschillende partners waaronder Expertise Labour in Mobility. De pilot werkt aan een business case bedrijfsleven: welke internationale studenten en welke expertise heeft de regio het hardst nodig?

Brabantse studentenpilot

Het project, onder leiding van Brainport Development in Eindhoven, heeft als doel het gezamenlijk aantrekken van circa 70-100 bèta-technische talenten voor TU/Eindhoven, Tilburg University, Fontys en Avans – een aantal zonder en een aantal met behulp van scholarships – en deze tijdens en na hun studie te volgen om zo hun acties en behoeften te weten en op basis daarvan de wervings- en bindingsaanpak te optimaliseren en op te schalen en deze te koppelen aan de werkgevers in Brabant voor een stage, afstuderen en/of baan. Daarbij is er het streven om via de topsector HTSM een deel van de 250 beurzen die men daarvoor wil realiseren, toegewezen te krijgen voor de studenten. Gedurende de periode in Nederland worden de studenten intensief gevolgd om inzichtelijk te maken waar de bindingsmomenten liggen en waar verbeteringen mogelijk zijn voor binding tijdens en na de studie. Deze activiteiten sluiten aan bij de actielijnen van het Actieplan MiiN.

Het aantal aanmeldingen voor de instellingen is dankzij bezoeken aan fairs, seminars, career en alumni events in Turkije, Polen en Spanje flink toegenomen oplopend tot 275% voor de TU Eindhoven.

Zie www.brainportdevelopment.nl/project/brabantse-internationale-studentenpilot

Alle pilots lopen door in 2016. De pilot Zuid-Holland en Noord herstartten in 2015 met nieuwe trekkers (de gemeente Rotterdam en de RUG/IWCN/gemeente Groningen). In de publicatie Welkom, aan het werk! <https://www.epnuffic.nl/documentatie/publicaties/welkom-aan-het-werk.pdf> is een matrix opgenomen waarin de vier regiopilots en bindingsactiviteiten in steden als Amsterdam en Maastricht uitgebreid zijn beschreven.

Gerealiseerd Bijeenkomsten in de regio

Vanaf 2014 werden vanuit MiiT 3 regiobijeenkomsten georganiseerd. Doel hiervan was de bestaande pilots landelijk onder de aandacht te brengen, zoveel mogelijk hogeronderwijsinstellingen, bedrijven en overheden aangesloten te houden bij de ontwikkelingen in alle actielijnen en met elkaar in gesprek te raken over binding en samenwerking. De bijeenkomsten vonden plaats bij RVO in Utrecht, in Wageningen i.s.m. de Regio Foodvalley en bij Maastricht University in Maastricht.

- 1e Regiobijeenkomst 29 oktober 2014 - Overdracht regiopilots en oprichting regionetwerk

Deze bijeenkomst vond plaats in het kader van overdracht van de regiopilots van RVO (en in opdracht van het ministerie van OCW) aan MiiT en om tot een gezamenlijke besluitvorming te komen over de invulling van een community of practice. Hogeronderwijsinstellingen, bedrijven en gemeenten vanuit het RVO-project waren voor deze bijeenkomst uitgenodigd. Geconcludeerd werd dat de samenwerking tussen hogeronderwijsinstellingen, gemeenten en bedrijven nog niet altijd vanzelfsprekend is. Met name hogeronderwijsinstellingen doen veel inspanningen om stages en leerplekken voor internationale studenten te vinden maar vinden nog te weinig gehoor bij bedrijven. Ook regelgeving (bv. t.a.v. stages) levert obstakels op bij de binding van internationale studenten.

Besloten werd onder de vlag van MiiT een regionetwerk op te richten met als doel deze partijen verder met elkaar in gesprek te brengen over hoe de samenwerking verbeterd kan worden, hoe obstakels kunnen worden verminderd en good practices met elkaar te delen. Op die manier komt kennisdeling tot stand. Het regionetwerk heeft niet als doel een blue print voor binden in de regio op te leveren aangezien alle regio's van elkaar verschillen en daarom binding op maat nodig hebben. Aan de hand van de MiiT-pilots en andere bindingsinitiatieven worden cases opgeleverd.

- 2e Regiobijeenkomst 25 maart 2015 – Bedrijven betrekken

In 2015 kwam het regionetwerk bij elkaar in Wageningen waar de bijeenkomst, in samenwerking met de Regio Foodvalley, specifiek was gericht op meer samenwerking tussen hogeronderwijsinstellingen en gemeenten enerzijds en bedrijven anderzijds. Verschillende bedrijven waaronder IDEXX, The Hague Security Delta en bedrijven verbonden aan de Regio Foodvalley zoals Paperfoam en De Heus Animal Nutrition B.V, maar ook het Expat Center Food Valley, een werkende internationale alumnus en de pilots uitgevoerd door Saxion Hogeschool en Brainport Development, discussieerden over de volgende onderwerpen:

1. Wat kunnen triple helix verbanden leren van de aanpak van de Hightech-sector?
2. Hoe kan MiiT verder bijdragen aan versterking van de samenwerking in de triple helix?
3. Hoe houden we bedrijven betrokken?
4. Wat zijn de kansen voor samenwerking met het mkb?

Uitkomst van de bijeenkomst was dat mobiliteitsobstakels een belemmering vormen voor met name het mkb vanwege bijvoorbeeld de hoge fees die betaald moeten worden om door de IND geregistreerd te worden als erkend referent. De regelgeving voor stages voor studenten uit niet-EU-landen vormt eveneens een belemmering (stages kunnen alleen als verplicht onderdeel van het curriculum worden uitgevoerd en niet op relevante basis). Deze uitkomsten onderstreepten de inspanningen die MiiT op dit terrein al doet en dat moedigt aan daarmee voort te gaan. Ook werd duidelijk dat hogeronderwijsinstellingen, bedrijven en gemeenten meer met elkaar in gesprek kunnen gaan om elkaars ambities en verwachtingen t.a.v. binden beter te leren kennen en activiteiten daar meer op af te stemmen. Zowel bedrijven als hogeronderwijsinstellingen blijken moeite te hebben om binnen de organisaties de juiste contacten te vinden om hun vraag m.b.t. stages of carrière voor internationals voor te leggen. Een duidelijk aanspreekpunt in de organisatie of instelling kan dat probleem verhelpen.

- 3e Regiobijeenkomst 6 november 2015 - 'Make it in the Netherlands: Limburg'

Maastricht University organiseerde in samenwerking met Zuyd Hogeschool een Engelstalige regiobijeenkomst voor Limburg en bracht daar ook de grensregio's onder de aandacht. De bijeenkomst telde 13 korte presentaties (en

evenveel discussies) van deelnemers afkomstig uit het bedrijfsleven, diverse gemeenten en hogeronderwijsinstellingen. Bijdragen werden geleverd door o.a. de gemeente Sittard-Geleen, gemeente Maastricht, Maastricht University, Limburg Economic Development (LED), en Limburg Development and Investment Company (LIOF). Maar ook een aantal alumni en internationale PhD-studenten gaven een presentatie. Namens de pilots Noord en West deelden ook het International Welcome Center uit Groningen en de gemeente Rotterdam hun ervaringen en ambities.

De bijeenkomst was bedoeld om de deelnemers in staat te stellen kennis te maken met collega's uit andere steden in Limburg en andere regio's die actief zijn op het terrein van binding, en van elkaar te leren. Uitkomst van de bijeenkomst was dat het welkom van internationale studenten een absolute randvoorwaarde is voor het succes van binden. De provincie Limburg bracht ook de succesvolle samenwerking met België en Duitsland in het hoger onderwijs en op het terrein van werken onder de aandacht.

Een andere uitkomst was dat de binding van internationale studenten vraagt om zorg op maat, zowel bij aankomst als tijdens het verblijf. Niet alleen goede huisvesting, goed onderwijs, soepele regelgeving en toegankelijke Engelstalige informatie over onderwijs en carrièremogelijkheden in Nederland zijn hierbij van belang. Ook goede begeleiding en een warm welkom in de eigen Nederlandse kring van collega's en vrienden hebben een positief effect op binding. Tijdens alle regiobijeenkomsten werd het belang van (thematische) uitwisseling onderstreept.

Gerealiseerd Studyfinder breder beschikbaar maken en op meerdere websites ontsluiten
Actielijn 5 werkte in 2014 aan de doorontwikkeling van de Studyfinder, de enige database in Nederland die een compleet, onafhankelijk en actueel overzicht biedt van alle Engelstalige of anderstalige programma's in Nederland. Door Studyfinder regionaal aan te bieden kan de internationale studiekeizer die al weet waar zij/hij (ongeveer) wil studeren mogelijk verder geholpen worden. Dit kan door het aanbod in een regio/stad doorzoekbaar te maken en ervoor te zorgen dat de studiekeizer (uiteindelijk) op Studyfinder ook het gehele Nederlandse opleidingsaanbod kan bekijken. Uit alle overwegingen blijkt dat de internationale student hiermee het beste wordt bediend. De testversie van de nieuwe facet widget die het mogelijk maakt in de Studyfinder meerdere steden te selecteren werd begin 2015 uitgevoerd. De nieuwe versie van Studyfinder staat live sinds 5 februari 2015, zie daarvoor www.studyfinder.nl

Overig - Dataverzameling en tracerstudies

Gerealiseerd Vergelijkbaarheid van data – Analyse Stayrate van internationaal afgestudeerden³
In het laatste kwartaal van 2015 werd de uitkomst van een eerste meting van de stayrate gepubliceerd waaruit bleek dat van alle afgestudeerden met een internationale achtergrond 38% vijf jaar later nog steeds in Nederland woont. Dat blijkt uit onderzoek van het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS) naar de stayrate (blijfkans) van internationale studenten die in het studiejaar 2008-2009 zijn afgestudeerd aan een hogeschool of universiteit.

€ 950 miljoen op jaarbasis

De internationale studenten die zich aan Nederland binden, leveren de Nederlandse schatkist naar schatting zo'n € 950 miljoen op. Dit bedrag is gebaseerd op het rekenmodel dat het Centraal Planbureau hanteert in bovengenoemde studie én op de meest recente mobiliteitscijfers. Als de levenslange stayrate ook nog hoger blijkt te liggen dan de 19% waar het CPB van uitgaat in zijn berekeningen, zullen de financiële opbrengsten navenant toenemen.

Uitschieters

Internationale studenten van buiten de Europese Economische Ruimte (EER) kennen een hoger dan gemiddelde stayrate. Ook internationale hbo-studenten binnen de studierichtingen Techniek en Gezondheid blijven vaker in Nederland wonen. Dit heeft waarschijnlijk te maken met de gemiddeld langere duur van een hbo-bachelor ten opzichte van een wo-bachelor, het verschil in arbeidsmarktperspectieven tussen de EER en sommige regio's van herkomst, en de goede baankansen in Techniek en Gezondheid in Nederland.

³ Lees hier de analyse <https://www.epnuffic.nl/documentatie/publicaties/analyse-stayrate-van-internationaal-afgestudeerden-2008-09.pdf>

Zie Centraal Plan Bureau, 'De economische effecten van de internationalisering van het hoger onderwijs' (2012), pagina's 31 en 32. <http://www.cpb.nl/publicatie/de-economische-effecten-van-internationalisering-het-hoger-onderwijs>

Zie [Stay rates of foreign PhD graduates in the Netherlands, september 2015](#)

Gerealiseerd Publicatie over de tussenstad van binding

Onderzoeksbureau Blauwberg voerde in opdracht van EP-Nuffic een onderzoek uit naar de tussenstand van binding in Nederland. Zij komen in hun rapport tot de conclusie dat internationale studenten die na hun afstuderen in Nederland blijven werken, een gouden kans zijn voor Nederland. Door de ervaring die ze meenemen, de kennis over Nederland die ze opdoen en hun netwerken zijn ze een groot kapitaal voor onze arbeidsmarkt en maatschappij. Het rapport biedt eveneens een overzicht van cases van binding in een aantal regio's. Het rapport is te vinden op [Welkom, aan het werk!](#) (5.4 MB).

Comité van Aanbeveling

De doelen van het actieprogramma Make it in the Netherlands! worden actief onderschreven door de leden van het Comité van Aanbeveling. Zij hebben hun naam aan de doelen van het programma verbonden. Het CvA bestaat uit tien leden: Dick Benschop – Shell, Ab van der Touw- Siemens, Wiebe Draijer – Rabobank, Mariëtte Hamer – SER, Karl Dittrich – VSNU, Thom de Graaf – VH, Ton Heerts – FNV, Hans de Jong - Philips Benelux, Michaël van Straalen – MKB-Nederland en Doekle Terpstra - Techniekpact.

Communicatie

- Voor webpagina MiitN, zie <https://www.epnuffic.nl/hoger-onderwijs/internationale-ervaring/make-it-in-the-netherlands>
- Promotiemiddelen ontwikkeld, waaronder kenniskaart Make it in the Netherlands! en kenniskaarten HAN.
- Berichten over en aankondigingen van MiitN-activiteiten zoals de buddydag verspreid via Nuffic News, www.epnuffic.nl/en/news/ep-nuffic-news
- Sociale media ingezet tijdens en na MiitN-activiteiten, zoals nl4talents en de buddydag.

Bijlage II De stand van zaken

Het vervolg op Make in the Netherlands! - Binding in 2016

Annex I – Uitvoering binding 2016

EP-Nuffic/coördineert de volgende activiteiten op het terrein van binding:

1 - Holland Alumninetworken en Binding

Activiteiten Alumninetworken en binding met Nederland (zie ook het Holland Alumni programma). De doorontwikkeling van de app HoiHolland! en van het onderdeel Annual Buddy Day/buddynetwerk worden in de activiteiten opgenomen, alsmede de training van de Holland Career Ambassadors
Study in Holland: - Beheer app HoiHolland! - Beheer Annual Buddy Day/buddynetwerk
Monitoring regionetwerk en 4 pilots - Organisatie 2 regionale bijeenkomsten i.s.m. nl4talents

2- De Rode Loper

Agenderen versoepeling wetgeving
Pathfinder
Medezeggenschap en binding (i.s.m. studentenvakbonden)
Regiegroep Rode Loper

3 – Onderzoek Arbeidsmarkt

Arbeidsmarktmonitoring /onderzoek telling vacatures
Reguliere updates op de career portal over informatie topsectoren en ontwikkeling werkgelegenheid in NL voor internationals/alumni career portal (elke 6 maanden)
Reguliere meting stayrate (jaarlijks)
Data over internationale studenten en kenniswerkers uitbreiden

Communicatie MiitN

Binding/MiitN als structureel onderdeel Orange Carpet Award
Binding/MiitN als structureel onderdeel C-advies per afdeling opnemen
Communicatiestrategie binding vanuit HAp
Ondersteuning Comité van Aanbeveling

Annex II - Resultaten MiiN 2014 en 2015 en voortzetting naar 2016

1. Holland Alumninetwerken en binding (HAp/Binding)
2. De Rode Loper (Rode Loper)
3. Onderzoek Arbeidsmarkt

Actielijn 1 Alles begint bij taal

Wat	Uitgevoerd ja/nee	Opmerkingen	Voortzetting in 2016 ja/nee
Online cursus NL taal	Ja		Ja, beheer en promotie onder HAp/Binding (1)
Bijeenbrengen van NL taallessen in één portal	Ja		Ja, beheer en promotie onder HAp/Binding (1)
Verbeteren van Engelse taalvaardigheid van docenten	Nee	In 2015 was er geen organisatie beschikbaar om dit onderdeel uit te voeren	Nog niet bekend

Actielijn 2 Van studie naar carrière

Wat	Uitgevoerd ja/nee	Opmerkingen	Voortzetting in 2016 ja/ne
Generieke promotie van het NL ho voor zowel studie als carrière en strategisch werven met profilering als uitgangspunt	Ja		Ja , onder HAp/Binding (1)
Informatie over carrièremogelijkheden in NL samenbrengen op de website www.careerinholland.nl	Ja		Ja, onder HAp/Binding (1)
Bij werving voor studie en carrière wordt gewezen op de carrièremogelijkheden in de topsectoren en in de regio's	Ja		Ja , beheer en promotie, onder HAp/Binding (1)
Samenstellen informatiepakket voor ambassades, consulaten en NBSO's	Nee	Uitvoering in 2016	Ja , beheer en promotie, onder HAp/Binding (1)
Bedrijven vermelden op www.grantfinder.nl	Nee		Nog niet bekend
Voorlichting aan studenten en alumni over de mogelijkheden tot het starten van een onderneming verbeteren	Ja		Ja, beheer , onder HAp/Binding (1)

Actielijn 3 Breaking the Bubble

Wat	Uitgevoerd ja/nee	Opmerkingen	Voortzetting in 2016 Ja/nee
Werven van buddy's en de organisatie van een landelijke buddydag. Belang van buddyprogramma's promoten onder NL studenten	Ja		Ja, onder HAp/Binding (1)
Inzet LINE/International Classroom	Ja	www.internationalisering.nl	Nee
Prijsvraag Binding	Ja	Binding is opgenomen als thema in de Orange Carpet Award	Ja, onderdeel Communicatie
Holland Alumni Network activiteiten uitbreiden t.b.v. blijvende band met NL	Ja		Ja, via HAp/Binding (1)
NL Studentenverenigingsleven richt zich op internationale studenten	Nee	De geplande medezeggenschapsdag werd geannuleerd wegens gebrek aan belangstelling	Ja, de studentenorganisaties onderzoeken op elke wijze zij in 2016 het studentenverenigingsleven warm kunnen maken voor het bewuster vertegenwoordigen van internationale studenten, Rode Loper (2)
Studentendiensten geschikt maken voor internationale studenten	Ja	ISO en LSVb hebben Pathfinder in gebruik genomen	Ja, parallel aan ontwikkelingen Pathfinder, Rode Loper (2)

Actielijn 4 Van rompslomp naar Rode Loper

Wat	Uitgevoerd ja/nee	Opmerkingen	Voortzetting in 2016 ja/nee
Mobstacles meldpunt	Ja		Ja, Rode Loper (2)
Verbeteren administratieve procedures	Ja, ongoing		Ja, Rode Loper (2)
Versoepelen inschrijfprocedures	Gestart	Samenwerking Studielink en IND in project DVS	Ja, Rode Loper (2)
Informatie over studiefinanciering, verblijfsvergunningen en andere administratieve procedures verbeteren	Ja	Pathfinder	Ja, Rode Loper (2)

Tweetalig maken van voorlichting en administratieve procedures	Nee	Ministerie van OCW Het ministerie van OCW trekt de activiteiten 'Informatie verbeteren over o.a. verblijfsvergunningen en andere administratieve procedures' en 'Tweetalig maken van voorlichting en administratieve procedures'. Het voorstel is deze activiteiten door OCW te laten handhaven.	Onbekend
Verkenning Mixed Housing	Ja	In uitvoering door Kences	Ja , Rode Loper (2)

Actielijn 5 Resultaat in de regio

Wat	Uitgevoerd ja/nee	Opmerkingen	Voortzetting in 2016 ja/nee
Quickscan en uitvoering projectplannen in 3 regio's	Ja	3 pilots zijn in uitvoering	Ja. monitoring HAp/Binding (1)
Pilot gericht op het aantrekken van extra bèta-technische studenten voor TU/e en Fontys	Ja	Brainport Development in uitvoering	Ja, monitoring HAp/Binding (1)
Extra activiteit: Oprichting regionetwerk en regiodag	Ja	Voortzetting regionetwerk	Ja, HAp/Binding (1) i.s.m. Rode Loper (2)

Overig

Wat	Uitgevoerd ja/nee	Opmerkingen	Voortzetting in 2016 ja/nee
Dataverzameling en tracer studies	Ja	Meting stayrate verricht, inclusief verzamelen van data	Ja Uitbreiding onder Onderzoek Arbeidsmarkt (3)